

The Requiem of Taidam Ethnic Group

Bounkhoun CHANTANASIN

Department Lao Language and literature Unit, Social sciences office, LuangNamTha Teacher's
Training College, Lao PDR

Corresponding Author:

Bounkhoun CHANTANASIN

LuangNamTha Teacher's
Training College

Tel: + 856 020 5913 7792

E-mail:

khoun_chanthanasin@yahoo.com

ABSTRACT

The objective of this study is to analyze the pattern of using spoken words and life styles of Taidam ethnic group through the requiem. The sample of the study includes 485 words and 147 texts in the requiem of Taidam ethnic group. The study is analyzed by qualitative method under the concept of Jaralvilai CHARUNROCHANA, Souk XAIYALEUD, Phonesiri OUTHAIVANH and faculty, Onekeo NUANNAVONG and faculty, Khamhoung SANMANI, and Houmphanh RATTANAVONG.

The results of the study has found that in the patterns of using words there were 7 patterns; such as, there were the majority of 14 duplicated words; 49 overlapping words 119 hyponymy 17 polysemy words, In addition, it is found that there are 286 dialect words, among those, there are 67 words used in the religious requiem; there are 35 antonym words that have 18 pairs of words; and there are 97 group of words that have 12 words of head word group and 87 words of sub word group.

For life style, such as belief, Taidam ethnic group believes in the spirit or ghost such as the spirit of house, the protected spirit at bath river bank, the protected ghost at the ghost district gate, Maebao sipirit, a deity or spirit of heaven, mermaid, and soul of beginning and ending. Furthermore, Taidam ethnic group has yet believed in the prediction of being reborn of the dead's spirit. The tradition of Taidam still includes prediction of ghost, funeral ceremony, Baci ceremony, prohibitive practice, shelf of ghost by family. Sending off the spirit has three shelves including sending to Damdoi, sending Lienparnnoy and sending to Lienparnluang.

Key words: word application, life style

1. ພາກສະເໜີ

ໃນປີ 2009, ທອງຫຼໍ່ ຄຸນສະຫວັດ ແລະ ຄະນະ (2009) ໄດ້ເວົ້າເຖິງຄວາມໝາຍຂອງ ຄຳ “ໄທ” ຫຼື “ໄຕ” ໄວ້ວ່າຄຳນີ້ເປັນຄຳເວົ້າຂອງຄົນລາວມາຕັ້ງແຕ່ສະໄໝບູຮານ ມາຈາກເຄົ້າສັບທຽນ-ຖຽນ ແລ້ວປ່ຽນສຽງມາເປັນທາຍ-ຖາຍ-ໄທ້-ໄຕ-ໄທ ເຊິ່ງມີຄວາມໝາຍວ່າ “ໃຫຍ່” ຫຼື “ຫຼວງ”

ແມ່ນຄຳດຽວກັບຄຳວ່າ “ດ້າຍ” ຂອງພາສາຫວຽດນາມ ຫຼື ຄຳວ່າ “ຕ້າ” ໃນພາສາຈີນ. ພາຍລຸນມາຄຳວ່າໄທ ເລີຍ ກາຍເປັນຄຳນຳໜ້າ ເອີ້ນຊື່ຄົນທີ່ມາຈາກເຊື້ອ ສາຍອັນດຽວ ກັນກັບພວກ “ອ້າຍລາວ” ໂດຍແບ່ງອອກເປັນກຸ່ມເປັນ ພວກຕາມເຄື່ອງນຸ່ງ, ທ້ອງຖິ່ນ, ແມ່ນ້ຳ ຫຼືຈຸດພິ ເສດ ສະເພາະອື່ນໆ. ຊົນເຜົ່າໄທດຳກຳແມ່ນຊົນເຜົ່າໜຶ່ງ ທີ່ມີ

ເຊື້ອສາຍອັນດຽວກັນກັບຊົນເຜົ່າລາວ, ເຂົາ ເຈົ້າສືບເຊື້ອສາຍມາຈາກຊົນຊາດອ້າຍລາວແຫ່ງອານາຈັກໜອງແສ, ໄດ້ເຂົ້າມາຕັ້ງຖິ່ນຖານຢູ່ເຂດເມືອງແຖງ ຫຼື ແຖນ ແລະ ຕາມແຄມຝັ່ງແມ່ນ້ຳດຳມາແຕ່ສະໄໝບູຮານ. ເພິ່ນພາກັນເອີ້ນຊົນເຜົ່ານີ້ວ່າໄທດຳ ກໍຍ້ອນວ່າເຂົາເຈົ້ານຸ່ງຫົ່ມເຄື່ອງສີດຳ ແລະ ດຳລົງຊີວິດຢູ່ຕາມແຄມແມ່ນ້ຳດຳ.

ເຜົ່າໄທດຳມີເອກະລັກທີ່ໂດດເດັ່ນທາງດ້ານພາສາປາກເວົ້າຂອງຕົນເອງ, ການນຸ່ງຖື, ວາດການດຳລົງຊີວິດ, ຮີດຄອງປະເພນີ. ໃນນັ້ນພິທີກຳສິ່ງສະການໃຫ້ຜູ້ຕາຍ ຈະມີການກ່າວສິ່ງວິນຍານໂດຍຜູ້ເຈົ້າ (ຜູ້ສິ່ງຜີ). ຜ່ານບົດໄສສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍ ຫຼື ຈະເອີ້ນອີກຢ່າງໜຶ່ງວ່າ ບຽນໄສສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍ ໃຊ້ອ່ານສະເພາະໃນງານສິ່ງສະການຜູ້ຕາຍເທົ່ານັ້ນ; ເປັນການກ່າວບອກ, ບອກ ສອນດວງວິນຍານ ເມື່ອໄປເກີດເປັນຜູ້ໃໝ່, ໄປຢູ່ບ່ອນໃໝ່ ໃຫ້ປະພຶດຕົນໄປໃນທາງທີ່ຖືກຕ້ອງ. ໃຊ້ການບອກກ່າວດວງວິນຍານເປັນການບອກສອນຜູ້ຄົນໂດຍທາງອ້ອມ ເພື່ອບໍ່ໃຫ້ປະພຶດໃນທາງທີ່ບໍ່ດີບໍ່ຄວນ ເຊິ່ງຊົນເຜົ່າໄທດຳໄດ້ນຳໃຊ້ບົດດັ່ງກ່າວນີ້ມາແຕ່ບູຮານ ເພາະມັນເປັນການກ່າວບອກໃຫ້ວິນຍານຂອງຜູ້ຕາຍກັບຄືນໄປສູ່ຕົ້ນຕະກູນ (ກັບໄປສູ່ດ້າສູ່ສິ່ງ). ການກ່າວສິ່ງວິນຍານຜູ້ຕາຍຈະມີດັ່ງນີ້: ສິ່ງຜູ້ນ້ອຍທົ່ວໄປແມ່ນສິ່ງຮອດດ້າດອຍ, ສິ່ງລໍ່ນ້ອຍແມ່ນສິ່ງຮອດລຽນປານນ້ອຍ, ສິ່ງລໍ່ຫຼວງ (ສິ່ງລໍ່ກຳ ຫຼື ສິ່ງຜູ້ທ້າວ) ແມ່ນສິ່ງຮອດລຽນປານຫຼວງ. ການອ່ານບົດກ່າວສິ່ງວິນຍານມີຄື ເບາະງາຍຍໍ່ ເປັນຂັ້ນຕອນທຳອິດຂອງພິທີກຳ ເຊິ່ງເປັນການບອກອາຫານໃນພາຄາບເຊົ້າໃຫ້ວິນຍານຜູ້ຕາຍກິນ. ການອ່ານປີເບືອນ (ເດືອນ) ລາບ ເປັນການບອກສິ່ງທີ່ບໍ່ດີ ໃນຂັ້ນຕອນນີ້ການອ່ານແມ່ນອີງຕາມສິ່ງຂອງຜູ້ຕາຍສິ່ງຜູ້ນ້ອຍ ແລະ ສິ່ງຜູ້ໃຫຍ່ອ່ານສິ່ງບໍ່ດີກັນ. ການຫອນດ້າ ໃນຂັ້ນຕອນຂອງພິທີແມ່ນເປັນການບອກເຖິງການຕາຍ. ການເບາະ (ບອກ) ງາຍຫຼວງເປັນການບອກອາຫານໃນຄາບສວຍໃຫ້ວິນຍານຜູ້ຕາຍກິນເຊິ່ງເປັນຄາບເຂົ້າສູດທ້າຍໃນພິທີກຳກ່ອນສິ່ງວິນຍານ. ການເບາະເຂັ້ນໃຫ້ຜູ້ຕາຍ ໃນຂັ້ນຕອນຂອງພິ ທີແມ່ນເປັນການບອກກ່າວເຫດລາງສິ່ງທີ່ບໍ່ດີ. ດ້າດອຍ, ລຽນປານນ້ອຍ, ລຽນປານຫຼວງ ທັງສາມນີ້ແມ່ນຖ້ານຢູ່ຂອງຜີ. ດ້າດອຍເປັນບ່ອນຢູ່ຂອງຜີສິ່ງຜູ້ນ້ອຍທົ່ວໄປ, ລຽນປານນ້ອຍ ເປັນບ່ອນຢູ່ຂອງຜີສິ່ງຜູ້ນ້ອຍທົ່ວໄປ, ລຽນປານຫຼວງ ເປັນບ່ອນຢູ່ສະເພາະຂອງຜີສິ່ງຜູ້ທ້າວ (ສິ່ງລໍ່ກຳ ຫຼື ສິ່ງລໍ່ຫຼວງ). ໄສສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍນີ້ ແມ່ນອ່ານສິ່ງໃຫ້ແຕ່ຜູ້ຕາຍໄດ້ຮຽວ

ຫຼືຜູ້ບໍ່ໄດ້ຮຽວ ຫາກມີງົວ, ຄວາຍຂ້າເຮັດງາຍໃຫ້ກິນກໍ່ອ່ານໃຫ້, ສຳລັບຜູ້ບໍ່ໄດ້ຮຽວແລ້ວ ບໍ່ມີງົວຄວາຍຂ້າເຮັດງາຍໃຫ້ກິນ ແມ່ນບອກທາງໃຫ້ໄປຮອດຕົ້ນຕ່ອງໜອງຮຽວ (ປ່າຊ້າ), ບໍ່ໃຊ້ໄສສິ່ງ. ໄສສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ ທີ່ນຳໃຊ້ເຂົ້າໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນສະບັບທີ່ຈົດກ່າຍດ້ວຍລາຍມືເປັນອັກ ສອນລາວສະໄໝ ໂດຍກຳຫວັນຈັນ (ຈັນຂອງ ນາບຸນແປງ) ແລະຄະນະໂດຍການອຸປະຖຳຂອງ ຄຳແພງ ເກດຕະວິງ ສະຖາບັນຄົ້ນຄວ້າວັດທະນະທຳ ໃນວັນທີ 19 ມັງ ກອນ 2001 ຊຶ່ງຜູ້ສຶກສາໄດ້ຈາກຜູ້ເຈົ້າ (ຜູ້ສິ່ງຜີ) ໃນງານສິ່ງ ສະການຄົນຕາຍ. ໃນຄຳນຳໄສສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ ໄດ້ໃຫ້ຮູ້ວ່າບົດດັ່ງກ່າວໄດ້ຂຽນຂຶ້ນນັບແຕ່ຊົນເຜົ່າໄທດຳມີຕົວອັກ ສອນໄທດຳ, ໄດ້ໃຊ້ບົດດັ່ງກ່າວນີ້ມາຫຼາຍພັນປີ ທັງມີການດັດແປງໄປຕາມຍຸກສະໄໝ, ຕາມທ້ອງຖິ່ນ ຊຶ່ງເປັນເຫດເຮັດໃຫ້ເນື້ອໃນບົດຂອງແຕ່ລະທ້ອງຖິ່ນມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນເພື່ອໃຫ້ມີຄວາມເອກະພາບກັນທາງດ້ານເນື້ອໃນ ຜູ້ຮີບໂຮມ ແລະ ຄະນະ ແມ່ນໄດ້ຮີບໂຮມເອົາບົດໄສຢູ່ຫຼາຍບ່ອນມາຄັດຈ້ອນເຂົ້າເປັນເນື້ອໃນອັນດຽວ ແຕ່ແຍກຄວາມແຕກຕ່າງລະຫວ່າງການອ່ານປີເບືອນ (ເດືອນ) ລາບລະຫວ່າງສິ່ງຜູ້ທ້າວ ແລະ ສິ່ງຜູ້ນ້ອຍ. (ຈັນຂອງ ນາບຸນແພງ, 2001)

ເປັນສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈວ່າເຜົ່າໄທດຳມີຕົວອັກສອນໄທດຳ ແຕ່ໃນການບັນທຶກເນື້ອໃນບົດດັ່ງ ກ່າວແມ່ນບັນທຶກດ້ວຍອັກສອນລາວແທນຕົວອັກສອນໄທດຳ, ອ່ານອອກສຽງເປັນສຳນຽງໄທດຳ. ດັ່ງນັ້ນ ຜູ້ສຶກສາຈຶ່ງໄດ້ນຳຫາຕົ້ນສະບັບທີ່ເປັນຕົວອັກສອນໄທດຳ ເພື່ອຈະນຳມາປຽບທຽບກັບບົດທີ່ສຶກສາ ແຕ່ກໍ່ບໍ່ປາກົດເຫັນ ໃນການຮີບໂຮມບົດໄສຈາກຫຼາຍບ່ອນເຂົ້າເປັນເນື້ອໃນດຽວ ກໍ່ບໍ່ໄດ້ບອກເຖິງຈຳນວນທີ່ນຳມາຮີບໂຮມ ແລະທີ່ມາ. ສິ່ງທີ່ໜ້າສົນໃຈນັ້ນບໍ່ມີພຽງແຕ່ຕົ້ນສະບັບເທົ່ານັ້ນ ສຳຄັນຄືຮູບແບບການໃຊ້ຄຳ, ເນື້ອໃນທີ່ສະທ້ອນອອກໃນບົດດັ່ງກ່າວໄດ້ບັນທຶກພິທີກຳປະຈຳຊີວິດກ່ຽວກັບການຕາຍ. ຈຸດເດັ່ນຂອງບົດດັ່ງກ່າວນີ້ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນການນຳໃຊ້ພາສາ, ຮີດຄອງປະເພນີ, ປາກົດມີຄຳ, ສຳນວນທີ່ມີຄວາມໝາຍ, ມີການນຳໃຊ້ລະບົບຕົວເພື່ອງເປັນຕົວສະກົດ ແລະ ປະສົມ, ບັນທຶກລຳດັບຂັ້ນຕອນໃນການສິ່ງດວງວິນຍານຜູ້ຕາຍ, ສິ່ງທີ່ຕ້ອງປະຕິບັດໃນພິທີກຳ, ສິ່ງທີ່ປະຕິບັດກັນມາເປັນຄວາມຊົນເຄີຍ, ເປັນວິຖີຊີວິດ ຈົນກາຍເປັນຮີດຄອງປະເພນີ, ເນື້ອໃນບົດມີສຳຜັດສະຫຼະເກາະກ່າຍໃນແຖວ

ດຽວກັນ; ບາງແຖວມີລຽນອັກ ສອນຮຽງກັນສອງຫາສີ່ຕົວ. ດ້ວຍເຫດຜົນທີ່ກ່າວມານີ້ຜູ້ສຶກສາຈຶ່ງເກີດຄວາມສົນໃຈ ຢາກສຶກສາຄົ້ນຄວ້າ “ໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດໍາ”.

ການນໍາໃຊ້ຄໍາໃນບົດໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດໍາ ແມ່ນມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ວຽກງານວິຊາການເຊັ່ນ ໃຫ້ຄວາມຮູ້, ຂໍ້ມູນເສີມໃຫ້ແກ່ວິຊາອັດຖະສາດເບື້ອງຕົ້ນ, ພາສາສາດ ເບື້ອງຕົ້ນ, ການສຶກສາຄວາມໝາຍ, ການແປພາສາຖິ່ນເປັນ ພາສາລາວ, ວັນນະຄະດີ; ອາດຈະເປັນແນວ ທາງໃນການ ສຶກສາພາສາຖິ່ນ ໂດຍສະເພາະແມ່ນພາສາໄທດໍາ; ອາດຈະ ກາຍເປັນເອກະສານປະ ກອບເຂົ້າໃນຂະບວນການຮຽນ- ການສອນ. ຜູ້ອ່ານສາມາດຮູ້ເຖິງລັກສະນະຄໍາ ແລະການນໍາ ໃຊ້, ເຂົ້າໃຈຄວາມໝາຍຂອງພາສາໄທດໍາ, ຮູ້ໄດ້ເຖິງຄວາມ ແຕກຕ່າງລະຫວ່າງພາສາໄທດໍາ ແລະພາ ສາລາວ ທັງອາດ ຈະເປັນຂໍ້ມູນໃຫ້ຜູ້ທີ່ສົນໃຈ ຢາກສຶກສາຄົ້ນຄວ້າກ່ຽວກັບ ພາສາ, ຮີດຄອງປະເພ ນີ, ຄວາມເປັນມາຂອງເຜົ່າໄທດໍາອີກ ດ້ວຍ. ມີຄວາມສໍາຄັນຕໍ່ວັດທະນະທໍາດ້ານພາສາຖິ່ນ; ເປັນ ການອານຸລັກສົມບັດທາງດ້ານພູມປັນຍາ ທີ່ປະຊາຊົນເຜົ່າ ໄທດໍາໄດ້ສືບທອດກັນມາແຕ່ບູຮານ ໂດຍການຖ່າຍທອດ ຜ່ານຕົວຈິງໃນການເຮັດພິທີກໍາ, ຮີດຄອງ, ວາດການດໍາລົງ ຊີວິດ; ເຮັດໃຫ້ມະຫາຊົນເຫັນໄດ້ຄຸນຄ່າ ແລະຄວາມສໍາຄັນ ຂອງຮີດ ຄອງປະເພນີ, ຕັກເຕືອນລູກຫຼານຜູ້ເກີດໃໝ່ໃຫຍ່ ລຸນໃຫ້ຮູ້ເຖິງສິ່ງທີ່ຄວນ ແລະບໍ່ຄວນໃນການປະພຶດ, ປະຕິບັດ, ຮູ້ໄດ້ເຖິງເຄົາລົບເນີດປະຫວັດຄວາມເປັນມາຂອງ ເຜົ່າໄທດໍາ.

ສະນັ້ນ, ຈຸດປະສົງໃນການຄົ້ນຄວ້າຄັ້ງນີ້ແມ່ນ ເພື່ອ ວິເຄາະຮູບແບບການໃຊ້ຄໍາໃນບົດໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າ ໄທດໍາ ແລະ ສຶກສາວິຖີຊີວິດ ຂອງຊົນເຜົ່າໄທດໍາຜ່ານບົດ ໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດໍາ.

2. ອຸປະກອນ ແລະ ວິທີການ

ໃນການວິໄຈໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດໍາຄັ້ງນີ້ ແມ່ນການວິໄຈເຊິ່ງດ້ານຄຸນນະພາບ ໂດຍໃຊ້ການອະທິບາຍ , ຍົກບາງເນື້ອໃນຂອງບົດຂຶ້ນມາອ້າງອີງ. ອ່ານທໍາຄວາມ ເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບບົດຢ່າງລະອຽດ ໃຊ້ສັນຍະລັກຫຍໍ້ເຂົ້າໃນ ການຈັດລໍາດັບໜ້າ ແລະແຖວ, ແປ, ຖອດຄວາມ, ວິເຄາະ ແລະບັນທຶກຂໍ້ມູນ, ຕໍາແໜ່ງການປາກົດຂອງຄໍາ. ຄັດ ເລືອກຄໍາຊ້າ, ຄໍາຊ້ອນ, ຄໍາຮ່ວມຄວາມໝາຍ, ຄໍາຫຼາຍ ຄວາມໝາຍ, ຄໍາພາສາຖິ່ນ, ຄໍາກົງກັນຂ້າມ, ຄໍາກຸ່ມ, ແຖວ ທີ່ມີໃຈຄວາມກ່າວເຖິງຄວາມເຊື່ອ, ຮີດຄອງປະເພນີ, ວິຖີ

ຊີວິດ. ຈັດກຸ່ມຄໍາ, ຈັດກຸ່ມເນື້ອໃນຄວາມເຊື່ອ, ຮີດຄອງ ປະເພນີ, ວິຖີຊີວິດ ຈາກນັ້ນ, ສະຫຼຸບລວມກ່ຽວກັບການ ໃຊ້ຄໍາ, ຄວາມເຊື່ອ, ຮີດຄອງປະ ເພນີ, ວິຖີຊີວິດ ທີ່ ສະແດງອອກຜ່ານບົດ.

ຂອບເຂດແນວຄິດໃນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ແມ່ນອີງໃສ່ ແນວຄິດທິດສະດີຂອງ ຈະລັນວິໄລ ຈະລຸນໂລດ ວິເຄາະຂໍ້ ມູນກ່ຽວກັບ ຄໍາຮ່ວມຄວາມໝາຍ ແລະ ຄໍາກຸ່ມ. ແນວຄິດ ທິດສະດີຂອງ ສຸກ ໄຊຍະເລີດ ວິເຄາະຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຄໍາ ພາສາຖິ່ນ. ແນວຄິດທິດສະດີຂອງ ພອນສີຣີ ອຸໄທວັນ ແລະຄະນະ ວິເຄາະຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຄໍາຫຼາຍຄວາມໝາຍ ແລະ ຄໍາກົງກັນຂ້າມ. ແນວຄິດທິດສະດີຂອງ ອ່ອນແກ້ວ ນວນນະວິງ ແລະ ຄະນະ ວິເຄາະຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຄໍາຊ້າ ແລະ ຄໍາຊ້ອນ. ແນວຄິດທິດສະດີຂອງ ຄໍາຮຸ່ງ ແສນມະນີ, ຫຸມພັນ ຣັດຕະນະວິງ ວິເຄາະຂໍ້ມູນວິຖີຊີວິດກ່ຽວກັບ ຄວາມເຊື່ອ, ຮີດຄອງປະເພ ນີ, ການດໍາລົງຊີວິດ.

2.1 ປະຊາກອນ

ປະຊາກອນທີ່ນໍາມາສຶກສາໃນຄັ້ງນີ້ໄດ້ແກ່ຄໍາ ມີ 527 ຄໍາ ແລະຂໍ້ຄວາມມີ ຈໍານວນ 147 ຂໍ້ຄວາມ ໃນເນື້ອ ໃນບົດໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດໍາ.

ເກນໃນການສຸມກຸ່ມຕົວຢ່າງມີດັ່ງນີ້:

- ຄໍາທີ່ມີສອງສຽງໜ່ວຍຄໍາດຽວກັນ ໃຊ້ໃນແວດ ບົດໃດໜຶ່ງເພື່ອເນັ້ນຄວາມໝາຍຂອງຄໍາ ດ້ວຍການໃຊ້ ເຄື່ອງໝາຍ (ງ).
- ຄໍາຕັ້ງແຕ່ສອງຄໍາຂຶ້ນໄປຢູ່ຮຽງກັນ ມີຕົວ ພະຍັນຊະນະຕົ້ນຕົວດຽວກັນ ແຕ່ມີສອງກໍລະນີຄື ບາງເທື່ອ ມີຄວາມໝາຍຄືກັນ ບາງເທື່ອມີຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ.
- ຕັ້ງແຕ່ 2 ຄໍາຂຶ້ນໄປ ທີ່ມີຄວາມໝາຍອ້າງເຖິງສິ່ງ ວັດຖຸດຽວກັນ, ມະໂນພາບດຽວກັນ.
- ຄໍາທີ່ມີແຕ່ສອງຄວາມໝາຍຂຶ້ນໄປ ເຊິ່ງບາງ ຄວາມໝາຍອາດຈະເປັນຊະນິດດຽວກັນ, ບາງຄວາມໝາຍ ອາດເປັນຊະນິດຕ່າງກັນ.
- ຄໍາທີ່ໃຊ້ສະເພາະຕາມທ້ອງຖິ່ນ ມີຈຸດພິເສດດ້ານ ລະບົບສຽງ, ລະບົບຄໍາ, ຄວາມໝາຍ, ຄໍາທີ່ໃຊ້ໃນພິທີກໍາ.
- ຄໍາທີ່ໃຊ້ໃນແວດບົດໃດໜຶ່ງ ທີ່ມີເນື້ອຄວາມ ກ່ຽວເນື່ອງກັນ, ມີຄວາມໝາຍກົງກັນຂ້າມ, ມີຄວາມໝາຍ ບໍ່ນັ້ນກັນ.
- ຄໍາທີ່ໃຊ້ໃນແວດບົດໃດໜຶ່ງ ມີຄວາມໝາຍຖືກ ຄອບຄຸມໄວ້ໃນຄໍາອື່ນ.

- ຄຳທີ່ມີຄວາມໝາຍຄອບຄຸມເອົາຄວາມໝາຍຂອງຄຳອື່ນເອົາໄວ້.
- ຂໍ້ຄວາມໃນແຖວທີ່ກ່າວເຖິງຄວາມເຊື່ອໃນເລື່ອງຜີ, ຂວັນ, ເຫດລາງ, ເງືອກ.
- ຂໍ້ຄວາມໃນແຖວທີ່ກ່າວເຖິງການພິທີກຳ, ການແບ່ງຖ້ານຄົນໃນສັງຄົມ.
- ຂໍ້ຄວາມໃນແຖວທີ່ກ່າວເຖິງການທຳມາຫາກິນ, ອາຊີບ, ການຕັ້ງເຮືອນ.

2.2 ກຸ່ມຕົວຢ່າງ

ໃນການສຶກສາຮູບຄຳຄັ້ງນີ້ແມ່ນນຳໃຊ້ປະຊາກອນຄຳທັງໝົດ ມີ 527 ຄຳ ມີກຸ່ມຕົວຢ່າງຄຳດັ່ງນີ້: ກຸ່ມຕົວຢ່າງຄຳຊ້າ 14 ຄຳ, ກຸ່ມຕົວຢ່າງຄຳຊ້ອນ 49 ຄຳ, ກຸ່ມຕົວຢ່າງຄຳຮ່ວມຄວາມ ໝາຍ 119 ຄຳ, ກຸ່ມຕົວຢ່າງຄຳຫຼາຍຄວາມໝາຍ 17 ຄຳ, ກຸ່ມຕົວຢ່າງຄຳພາສາຖິ່ນ 286 ຄຳ, ກຸ່ມຕົວຢ່າງຄຳກົງກັນຂ້າມ 35 ຄຳ ແລະ ກຸ່ມຕົວຢ່າງຄຳກຸ່ມ 87 ຄຳ.

ໃນການສຶກສາວິຖີຊີວິດຄັ້ງນີ້ແມ່ນນຳໃຊ້ປະຊາກອນຂໍ້ຄວາມທັງໝົດ ມີ ຈຳນວນ 147 ຂໍ້ຄວາມ ມີກຸ່ມຕົວ ຢ່າງຂໍ້ຄວາມດັ່ງນີ້: ກຸ່ມຕົວຢ່າງຂໍ້ຄວາມທີ່ກ່າວເຖິງຄວາມເຊື່ອ 63 ຂໍ້ຄວາມ, ກຸ່ມຕົວຢ່າງຂໍ້ຄວາມທີ່ກ່າວເຖິງຮິດ ຄອງປະເພນີ 71 ຂໍ້ຄວາມ, ກຸ່ມຕົວຢ່າງຂໍ້ຄວາມທີ່ກ່າວເຖິງການດຳລົງຊີວິດ 45 ຂໍ້ຄວາມ.

2.3 ຂໍ້ມູນ

ຂໍ້ມູນທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການສຶກສາ ແມ່ນເນື້ອໃນບົດໄສສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ ທີ່ກ່າຍຖອດດ້ວຍລາຍມືເປັນອັກສອນລາວ ກ່ຽວກັບການໃຊ້ຄຳຄຳ, ຄຳຊ້ອນ, ຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍ, ຄຳຫຼາຍຄວາມໝາຍ, ຄຳພາສາຖິ່ນ, ຄຳກົງກັນຂ້າມ, ຄຳກຸ່ມ, ຂໍ້ຄວາມທີ່ກ່າວເຖິງ ເຊັ່ນ: ຄວາມເຊື່ອ, ຮິດຄອງປະເພນີ, ການດຳລົງຊີວິດ ຜ່ານບົດໄສສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ.

2.4 ວິທີເກັບກຳຂໍ້ມູນ

ຜູ້ສຶກສາ ເກັບຂໍ້ມູນທີ່ເປັນທິດສະດີກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງເກັບຂໍ້ມູນທີ່ເປັນປະຊາກອນ ແລະປະ ຊາກອນຕົວຢ່າງ ໃນໄສສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ ດັ່ງນີ້:

- ອ່ານເນື້ອໃນບົດລະອຽດ, ທຳຄວາມເຂົ້າໃຈກ່ຽວກັບບົດ, ໃຊ້ສັນຍະລັກຫຍໍ້ເຂົ້າໃນການຈັດລຳດັບໜ້າ ແລະ ແຖວ, ຖອດອັກສອນ ແປຄວາມໝາຍຕາມແວດບົດໄປເທື່ອລະແຖວ.

- ດຳເນີນການຈົດກ່າຍບັນທຶກເອົາສະເພາະຮູບແບບການໃຊ້ຄຳຊ້າ, ຄຳຊ້ອນ, ຄຳພ້ອມຄວາມໝາຍ, ຄຳຫຼາຍຄວາມໝາຍ, ຄຳສະເພາະ, ຄຳຂັດຄວາມໝາຍ, ຄຳກຸ່ມ ດຳແໜ່ງຂອງການປາກົດ ຕາມເກນທີ່ຕັ້ງໄວ້.

- ດຳເນີນການຈົດກ່າຍບັນທຶກເອົາສະເພາະແຖວທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນກ່ຽວກັບວິຖີຊີວິດ ເຊັ່ນ: ຄວາມເຊື່ອ, ຮິດຄອງປະເພນີ, ການດຳລົງຊີວິດ ຈັດກຸ່ມຂໍ້ຄວາມທີ່ມີເນື້ອໃນກ່ຽວເນື່ອງກັນ ຕາມເກນທີ່ຕັ້ງໄວ້.

2.5 ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນ

ເຄື່ອງມືທີ່ໃຊ້ເຂົ້າໃນການເກັບກຳຂໍ້ມູນມີທິດສະດີກ່ຽວກັບຮູບແບບການໃຊ້ຄຳຊ້າ, ຄຳຊ້ອນ, ຄຳພ້ອມຄວາມໝາຍ, ຄຳຫຼາຍຄວາມໝາຍ, ຄຳພາສາຖິ່ນ, ຄຳຂັດຄວາມໝາຍ, ຄຳແມ່ກຸ່ມ, ຄຳລູກກຸ່ມ, ວິຖີຊີວິດກ່ຽວກັບຄວາມເຊື່ອ, ຮິດຄອງປະເພນີ, ການດຳລົງຊີວິດ ເມື່ອກຳນົດຕົວແປຕົ້ນແລະຕົວແປຕາມຂໍ້ມູນຕົວຈິງ ຈາກໄສສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳແລ້ວຈຶ່ງສ້າງຄຳຖາມ ເພື່ອເປັນແນວທາງໃນການຄັດເລືອກຂໍ້ມູນທີ່ຈະນຳມາວິເຄາະດ້ວຍການອ່ານ, ສຳຫຼວດ, ສັງເກດ ແລ້ວຈົດກ່າຍບັນທຶກໃສ່ປຶ້ມກ່ອນຕີພິມ ເປັນການກຽມຄວາມພ້ອມກ່ອນການວິເຄາະ. ລາຍລະ ອຽດຂອງຄຳຖາມຂຽນໄວ້ໃນເອກະສານຊ້ອນທ້າຍ.

2.6 ການວິເຄາະຂໍ້ມູນ

ການວິເຄາະຂໍ້ມູນແມ່ນດຳເນີນໄປເປັນ 2 ພາກສ່ວນໃຫຍ່ຄື ວິເຄາະຮູບແບບການໃຊ້ຄຳກ່ອນ ຈຶ່ງວິເຄາະວິ ຖີຊີວິດ. ດຳເນີນການວິເຄາະດັ່ງນີ້:

- ການວິເຄາະຂໍ້ມູນກ່ຽວກັບຮູບແບບການໃຊ້ຄຳມີ 7 ກຸ່ມຄຳຄື ຄຳຊ້າ, ຄຳຊ້ອນ, ຄຳພ້ອມຄວາມໝາຍ, ຄຳຫຼາຍຄວາມໝາຍ, ຄຳສະເພາະ, ຄຳຂັດຄວາມໝາຍ, ຄຳກຸ່ມ. ໂດຍການຍົກຕົວຢ່າງຂຶ້ນມາ, ອະທິບາຍຄວາມໝາຍຂອງຄຳຕາມແວດບົດທີ່ປາກົດ, ບອກດຳແໜ່ງການປາກົດຄຳດັ່ງກ່າວ ໃນລຳດັບຂັ້ນການກ່າວສິ່ງດວງວິນຍານ, ຢູ່ຕອນຕົ້ນ ຫຼືຕອນທ້າຍຂອງແຖວ ປາກົດຢູ່ບ່ອນໃດຫຼາຍກວ່າໝູ່, ສະຫຼຸບຜົນໄປເທື່ອລະຄຳຕາມຕົວຢ່າງທີ່ຍົກຂຶ້ນມາ ແລ້ວຈຶ່ງສະຫຼຸບຜົນໂດຍລວມຕື່ມອີກ.
- ການວິເຄາະຂໍ້ມູນວິຖີຊີວິດກ່ຽວກັບຄວາມເຊື່ອ, ຮິດຄອງປະເພນີ, ການດຳລົງຊີວິດ. ມີຄວາມເຊື່ອກ່ຽວກັບການໄປເກີດໃໝ່; ຜີ; ແຖນ; ເງືອກ; ຂວັນ; ເລື່ອງເຫດລາງ, ຮິດຄອງປະ ເພນີກ່ຽວກັບການມໍ່ຜີ; ພິທີກຳການປົງສິບ; ສູ່ຂວັນ; ສິ່ງທີ່ບໍ່ຄວນປະພຶດ; ຖ້ານຢູ່ຂອງຜີ, ວິຖີຊີ ວິດ

ກ່ຽວກັບມີການຕັ້ງບ້ານ; ລັກສະນະຂອງເຮືອນ; ອາຊີບ; ການດຳລົງຊີວິດ. ໂດຍການຍົກຕົວ ຢ່າງຂໍ້ມູນທີ່ເປັນຕົ້ນສະບັບຂຶ້ນກ່ອນ ແລ້ວຈຶ່ງຍົກຂໍ້ມູນທີ່ແປແຖວຕໍ່ໄປ, ອະທິບາຍຄວາມໝາຍທີ່ສະທ້ອນໃຫ້ເຫັນຕາມບໍລິບົດ ແລ້ວຈຶ່ງສະຫຼຸບຜົນໂດຍລວມ.

- ໃນພະຍາຍາມ ຫຼືຄຳ ຕົວຢ່າງ: ເມັງ (ເມຍ), ເມງ (ເມຍ), ຫຼ້າ (ຫຍ້າ), ເຈືອະ (ເຈືອ) ແຕ່ຜູ້ສຶກສາໄດ້ຂຽນ (ພິມ) ຄຳນັ້ນຄືນຕາມລະບົບອັກຂະ ຫຼະວິທີລາວປັດຈຸບັນໄວ້ໃນວົງເລັບຂ້າງຫຼັງ ຄຳນັ້ນ.

2.7 ການແປຜົນ

ການພິສູດສົມມຸດຖານ ແມ່ນຈະນຳເອົາຜົນວິເຄາະຂອງການວິເຄາະນັ້ນ ມາສົມທຽບກັບຂໍ້ສົມມຸດຖານທີ່ຕັ້ງໄວ້ແຕ່ເບື້ອງຕົ້ນວ່າ ຜົນຂອງການວິເຄາະນັ້ນຖືກກັບສົມມຸດຖານທີ່ຕັ້ງໄວ້ ຫຼືບໍ່ ? ຍ້ອນຫຍັງ ?

ການແປຜົນ ແມ່ນບັນຍາຍອະທິບາຍຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າຕາມແນວຄິດທົດສະດີ ເພື່ອເຮັດໃຫ້ຜົນຂອງການຄົ້ນຄວ້າມີຄວາມຈະແຈ້ງຂຶ້ນດ້ວຍກາສນວິເຄາະໃຫ້ເຫັນວ່າອັນໃດວິເຄາະໄດ້ ຫຼືສອດຄ່ອງກັບທົດສະດີ, ອັນໃດໄດ້ພົບໃໝ່ ຫຼື ອັນໃດທີ່ສາມາດແກ້ໄຂຄວາມບົກພ່ອງທາງທົດສະດີ.

3. ຜົນໄດ້ຮັບ

ຜົນໄດ້ຮັບໃນການສຶກສາໂສ້ສິ່ງທາງຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳມີດັ່ງນີ້:

ຄຳຊື່ທີ່ປາກົດສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຄຳທີ່ມີຕົວແກນເປັນໝວດອັກສອນກາງ ປາກົດຢູ່ຕອນທ້າຍຂອງແຖວໃນລຳດັບຂັ້ນການກ່າວສິ່ງດວງວິນຍານການຫອນດ້າ ແລະ ດ້າດອຍ. ຄຳຊ້ອນທີ່ປາກົດ ສ່ວນຫຼາຍປາກົດຢູ່ຕອນທ້າຍຂອງແຖວ ລຳດັບຂັ້ນຂອງການກ່າວສິ່ງດວງວິນຍານເມື່ອລຽນປານນ້ອຍ ດັ່ງນີ້: ກໍລະນີຊ້ອນເພື່ອຄວາມໝາຍທຳນອງດຽວກັນຢູ່ຮຽງກັນ 2 ຕົວ ມີ 6 ຄຳ, ເພື່ອສຽງເກາະກ່າຍກັນຢູ່ຮຽງກັນ 2 ຕົວ ມີ 40 ຄຳ; ຢູ່ຮຽງກັນ 3 ຕົວ ມີ 2 ຄຳ; ຢູ່ຮຽງກັນ 4 ຕົວມີ 1 ຄຳ. ຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍທີ່ປາກົດ ມີດັ່ງນີ້: ສອງຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍດຽວກັນ ຈຳນວນ 21 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 42 ຄຳ, ສາມຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍດຽວກັນ ຈຳນວນ 9 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 27 ຄຳ, ສີ່ຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍດຽວກັນ ຈຳນວນ 3 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 12 ຄຳ, ຫ້າຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍດຽວກັນ ຈຳນວນ 1 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 5 ຄຳ, ຫົກຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍ

ດຽວກັນ ຈຳນວນ 1 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 6 ຄຳ, ເຈັດຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍດຽວກັນ ຈຳນວນ 1 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 7 ຄຳ, ເກົ້າຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍດຽວກັນ ຈຳນວນ 1 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 9 ຄຳ, ສິບເອັດຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍດຽວກັນ ຈຳນວນ 1 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 11 ຄຳ. ຄຳຫຼາຍຄວາມໝາຍທີ່ປາກົດ ມີດັ່ງນີ້: ຄຳທີ່ມີ 2 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 12 ຄຳ, ຄຳທີ່ມີ 3 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 3 ຄຳ, ຄຳທີ່ມີ 4 ຄວາມໝາຍ ຈຳນວນ 2 ຄຳ. ຄຳພາສາຖິ່ນທີ່ປາກົດ ມີທັງໝົດ 286 ຄຳ ໃນນັ້ນມີຄຳສະເພາະທີ່ໃຊ້ໃນພິທີກຳ 67 ຄຳ. ຄຳກົງກັນຂ້າມທີ່ປາກົດ ມີ 35 ຄຳ ໃນນັ້ນຖືເປັນ 18 ຄຳຄູ່ກົງກັນຂ້າມ. ຄຳແມ່ກຸ່ມ ແລະຄຳລູກກຸ່ມທີ່ປາກົດໃນບົດໂສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳມີ ຄຳແມ່ກຸ່ມ 12 ຄຳ, ຄຳລູກກຸ່ມ 87 ຄຳ.

ນອກຈາກຄຳທີ່ມີສາຍສຳພັນຄວາມໝາຍເກາະຕິດລວມຢູ່ໃນຄວາມໝາຍຂອງຄຳອື່ນ ທີ່ປາກົດໃນບົດໂສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ ທີ່ເປັນຄຳລູກກຸ່ມ ແລະຄຳແມ່ກຸ່ມແລ້ວ ຍັງປາກົດເຫັນຄຳສະແດງສ່ວນປະກອບຂອງເຮືອນເຊັ່ນ ໄດ, ກິ້ນຕູ່, ຮູຈ່ອງ, ຕ່າງ, ກົກສີ, ກົກຈ່ານ, ສ້າວ, ຈ່ານ, ດຸກແກ່, ດຸກເຫຼົ້າ, ກວ້ານ, ເສົາ, ຝະ, ຝາ, ເລົ້າ, ຕູເຮືອນ, ກະລໍ້ຫ່ອງ, ຫ້ັງ, ສ່າ, ສ້ວມ. ຄຳສະແດງສ່ວນປະກອບຂອງຄົນເຊັ່ນ ແອວ, ບ່າ ປະ, ກໍ້, ລິ້ນ, ເຂົ້າ, ເສາະ, ແຂນ, ມີ, ຫົວ, ຜົມ, ກ່າງ, ໜ້າຝະ ປາກົດໃນທຸກໆລຳດັບຂັ້ນຂອງການກ່າວສິ່ງດວງວິນຍານ.

ຮິດຄອງປະເພນີຂອງເຜົ່າໄທດຳ ທີ່ສະແດງອອກຜ່ານໂສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ ມີການມໍ່ຜີ, ພິທີກຳໃນການປົງສິບ, ສຸ່ຂ້ວນ, ການເກົ້າຜົມ, ສິ່ງທີ່ບໍ່ຄວນປະພຶດ, ຖ້ານຢູ່ຂອງຜີຕາມລະບົບຕະກຸນ ການສິ່ງຜີແບ່ງອອກເປັນ 3 ຖ້ານຄື ສິ່ງຜູ້ນ້ອຍທົ່ວໄປສິ່ງຮອດດ້າດອຍ, ສິ່ງລໍ້ນ້ອຍ ສິ່ງຮອດລຽບປານນ້ອຍ. ສິ່ງໃຫຍ່ ສິ່ງເມື່ອລຽນປານຫຼວງເປັນບ່ອນຢູ່ສະເພາະສູງສຸດຂອງຜີ. ການດຳລົງຊີວິດ ຂອງເຜົ່າໄທດຳທີ່ສະແດງອອກຜ່ານໂສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ ແມ່ນປາກົດໃນທຸກລຳດັບຂັ້ນຂອງການກ່າວສິ່ງດວງວິນຍານຄື ຕັ້ງບ້ານຢູ່ທົ່ງພຽງແຄມນ້ຳ, ອາໄສທົ່ງພຽງເປັນບ່ອນທຳມາຫາກິນ, ຕ່ຳຜ້າແຜ່ນແພ, ອາໄສສາຍນ້ຳເປັນນ້ຳຕົ້ມ-ນ້ຳໃຊ້, ເປັນເສັ້ນທາງຄົມມະນາຄົມ, ຫາປາ, ມີນ້ຳສ້າງ. ລັກສະນະຂອງເຮືອນໄທດຳບູຮານເປັນເຮືອນຍົກຢ່ອງຫິນ, ຫຼັງຄາມຸງດ້ວຍໃບຫຍ້າ, ຟາກໄມ້, ບ້ອງຜາອ້ອມດ້ວຍແປ້ນຫຼືໄມ້ປ່ອງ, ເປັນຫ້ອງໂຖງບໍ່ຂັ້ນສ້ວມນອນ, ມົກວ້ານ, ມີ

ຊານ, ມີຂັ້ນໄດ, ມີກະລັກທ່ອງເປັນບ່ອນຢູ່ຂອງຜີເຮືອນ, ມີ ຫ້ອງຜີມິດ, ມີຂ່າໄຟ, ມີຖ້ານແຮ້ງ, ມີຄົກຕ່າເຂົ້າ, ຕີນເສົາ ເຮືອນມີບ່ອນແຫຼ່ງງົວ, ຄວາຍ, ຄອກເປັດ-ໄກ່, ກອງພິນ ແລະໂຫບມ້ອນ, ຕັ້ງເລົ່າເຂົ້າຕິດກັບປາຍຊານ. ດຳລົງຊີວິດຢູ່ ຮ່ວມກັນເປັນຄອບຄົວໃຫຍ່, ກິນເຂົ້ານຳກັນຫຼາຍຄົນ, ກິນ ເຂົ້າໜຽວ, ໜຶ່ງເຂົ້າດ້ວຍໄຫ, ໃຊ້ໄມ້ຖູ່ຄົບອາຫານ. ລ້ຽງ ລູກດ້ວຍນົມແມ່, ໃຊ້ຜ້າຫຼາຍຊ່ວຍໃນການອຸ້ມເຈ່ຍ, ໃຊ້ອຸ່ ເປັນບ່ອນນອນໃຫ້ແກ່ເດັກນ້ອຍ, ມີຄວາມສາມັກຄີຊ່ວຍ ກັນ, ມີຈິດໃຈເອື້ອເພື່ອເຜື້ອແຜ່, ໃຫ້ກຽດ ແລະເຄົາລົບຜູ້ ໃຫຍ່, ແຕ່ລະເຮືອນມີເຫຼົ້າໄວ້ຮັບແຂກ ແລະໃຊ້ເຫຼົ້າເຂົ້າໃນ ພິທີກຳຕ່າງໆຂອງເຜົ່າ.

4. ວິພາກຜົນ

ຈາກການສຶກສາໄສ້ສິ່ງທາງຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ ມີຂໍ້ຄົ້ນ ພົບເຊິ່ງສາມາດອະພິປາຍຜົນໄດ້ດັ່ງນີ້:

ມີຄຳຊ້ຳ 14 ຄຳ ສ່ວນຫຼາຍແມ່ນຄຳທີ່ມີຕົວແກນ ເປັນໝວດອັກສອນກາງ, ຄຳຊ້ອນ 49 ຄຳ ໃນນັ້ນຄຳຊ້ອນ ທີ່ມີຄວາມໝາຍໃນທຳນອງດຽວກັນ ຢູ່ຮຽງກັນ 2 ຕົວ ມີ 6 ຄຳ; ມີສຽງພະຍັນຊະນະເກາະກ່າຍກັນຢູ່ຮຽງກັນ 2 ຕົວ ມີ 40 ຄຳ; ຢູ່ຮຽງກັນ 3 ຕົວ ມີ 2 ຄຳ; ຢູ່ຮຽງກັນ 4 ຕົວ ມີ 1 ຄຳ ສອດຄ່ອງກັບທິດສະດີຂອງ ອ່ອນແກ້ວ ນວນນະວົງ ແລະຄະນະ ທີ່ວ່າຄຳຊ້ຳທີ່ນິ ຍົມໃຊ້ເຄື່ອງໝາຍ ຊ້ຳ (໘) ແທນສຽງທີ່ຊ້ຳໃນເວລາຂຽນ, ຄຳຊ້ອນ ມີ 3 ປະເພດຄື ຄຳຊ້ອນທີ່ປະກອບດ້ວຍສອງຄຳຂຶ້ນໄປ ເຊິ່ງແຕ່ ລະຄຳມີຄວາມໝາຍໃນທຳນອງດຽວ. ຄຳຊ້ອນທີ່ປະກອບ ດ້ວຍສອງຄຳຂຶ້ນໄປ ເຊິ່ງແຕ່ລະຄຳມີຄວາມໝາຍ ກົງກັນຂ້າມກັນ. ຄຳຊ້ອນທີ່ປະກອບດ້ວຍສອງຄຳຂຶ້ນໄປ ເຊິ່ງແຕ່ລະຄຳມີສຽງພະຍັນຊະນະຕົ້ນ ຫຼືສຽງສະຫຼະເຂົ້າຄູ່ ກັນ.

ຜົນການສຶກສາຄັ້ງນີ້ສອດຄ່ອງກັບບົດຄົ້ນຄວ້າຂອງ ຄຳເມັດ ໂພຄະສິລິ (2016) ສຶກສາສຳນວນຄວາມໝາຍ ອ້ອມໃນນະວະນິຍາຍຂອງ ສຸວັນທອນ ບຸບຜານຸວົງ ປີ 2013 ຜົນການສຶກສາພົບວ່າມີ ລັກສະນະຂອງການຊ້ຳຄຳ, ລັກສະນະຄຳຊ້ອນພະຍັນຊະນະຕົວດຽວກັນ. ບຸນຫຼາຍ ທຽວມາລາວົງ (2014) ສຶກສາສຳນວນຄຳສອນໃພ້ສອນ ເຂີຍ ຂອງເຜົ່າຜູ້ໄທເມືອງອາດສະພອນແຂວງສະຫວັນນະ ເຂດ ຜົນການສຶກສາພົບວ່າ ບາງສຳນວນມີການຊ້ຳເກືອບ ທຸກຄຳ, ມີການຊ້ອນ ຄຳແບບສອງຄຳ, ສາມຄຳ, ສີ່ຄຳ ແລະ ມີລັກສະນະຄ້າຍຄືກັນ. ພະນິດາ ເຍັນສະໝຸດ (1981)

ສຶກສາຄຳ ແລະຄວາມໝາຍໃນພາສາລາວໂຊ່ງ ຜົນການສຶກ ສາພົບວ່າມີການໃຊ້ຄຳຊ້ຳ, ຄຳຊ້ອນ ຄຳພ້ອງຮູບ, ພ້ອງສຽງ ທີ່ມີຄວາມໝາຍຄືກັນ, ມີຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ, ຄຳທີ່ມີຮູບ ຕ່າງກັນແຕ່ມີຄວາມໝາຍຄືກັນ, ຄຳທີ່ມີໃຊ້ສະເພາະໃນ ພາສາລາວໂຊ່ງ.

ມີຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍ 119 ຄຳ, ຄຳແມ່ກຸ່ມ 12 ຄຳ; ຄຳລູກກຸ່ມ 87 ຄຳ ສອດຄ່ອງກັບທິດສະດີຂອງ ຈະ ລັນວິໄລ ຈະລຸນໂລດ (2005) ທີ່ວ່າຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍ ເຖິງຄຳຕັ້ງ ແຕ່ 2 ຄຳຂຶ້ນໄປ ທີ່ມີຄວາມໝາຍອ້າງເຖິງ ເໝື ອນກັນແຕ່ຄວາມໝາຍທາງສັງຄົມ ແລະຄວາມໝາຍທາງ ຈິດວິໄສອາດຈະແຕກຕ່າງກັນກໍໄດ້. ຄຳແມ່ກຸ່ມ ໝາຍ ເຖິງຄຳທີ່ມີຄວາມໝາຍຄອບຄຸມເອົາຄວາມໝາຍຂອງຄຳ ອື່ນເອົາໄວ້. ຄຳລູກກຸ່ມ ໝາຍເຖິງຄຳທີ່ມີຄວາມໝາຍຖືກ ຄອບຄຸມໄວ້ໃນຄຳອື່ນ.

ມີຄຳຫຼາຍຄວາມໝາຍ 17 ຄຳ, ຄຳກົງກັນຂ້າມ 35 ຄຳ ສອດຄ່ອງກັບທິດສະດີຂອງ ພອນສິລິ ອຸໂຫວັນ ແລະ ຄະນະ (2014) ຄຳທີ່ມີຫຼາຍຄວາມໝາຍ ແມ່ນຄຳທີ່ນັບ ແຕ່ສອງຄວາມ ໝາຍຂຶ້ນໄປ ເຊິ່ງບາງຄວາມໝາຍອາດຈະ ເປັນຊະນິດດຽວກັນ, ບາງຄວາມໝາຍອາດເປັນຊະນິດຕ່າງ ກັນ. ຄຳທີ່ມີຄວາມໝາຍກົງກັນຂ້າມ ແມ່ນຄຳທີ່ມີຄວາມໝາຍ ບໍ່ນັ້ນກັນ, ຖືເປັນຄູ່ກັນແຕ່ມີຄວາມໝາຍກົງກັນຂ້າມກັນ.

ມີຄຳພາສາຖິ່ນ 286 ຄຳ ສອດຄ່ອງກັບທິດສະດີ ຂອງ ສຸກ ໄຊຍະເລີດ (2016) ພາສາຖິ່ນ ໝາຍເຖິງພາສາ ທີ່ໃຊ້ກັນຢູ່ຕາມທ້ອງຖິ່ນຕ່າງໆ ມີຄວາມແຕກຕ່າງກັນດ້ານ ລະບົບສຽງພະຍັນຊະ ນະ, ສະຫຼະ, ວັນນະຍຸດຕ່າງກັນ, ແຕກຕ່າງກັນທາງດ້ານລະບົບຄຳສັບຕ່າງໆ. ຄວາມແຕກຕ່າງ ກັນກ່ຽວກັບຄວາມໝາຍ ໝາຍເຖິງຄຳສັບດຽວກັນ, ອອກສຽງຄືກັນ ແຕ່ຄວາມໝາຍຕ່າງກັນ.

ມີຄວາມເຊື່ອກ່ຽວກັບການໄປເກີດໃໝ່, ຜີເຮືອນ, ຜີ ເຝົ້າທ່ານ້າ, ຜີເຝົ້າປະຕູເຂົ້າເມືອງຜີ, ຜີແມ່ເບົ້າ, ຜີຍຸບ, ຜີແຖນ, ເງືອກ, ຂ້ວນຂອງຄົນເຮົາມີ ຂ້ວນກົກ ແລະຂ້ວນ ປາຍ, ເລື່ອງເຫດລາງ ເຊິ່ງມັນສອດຄ່ອງກັບທິດສະດີຂອງ ຄຳຮຸ່ງ ແສນມະນີ (2004) ທີ່ວ່າຄວາມເຊື່ອເປັນຄວາມ ຮູ້ສຶກຢ່າງໜຶ່ງທີ່ເກີດຂຶ້ນຢູ່ພາຍໃນກະໂຕຂອງຄົນເຮົາ ຕໍ່ກັບ ບຸກຄົນ, ພຶດຕິກຳ ຫຼືສິ່ງໃດສິ່ງໜຶ່ງ ຫຼືປາກົດການໃດ ປາກົດການໜຶ່ງ ຈົນເກີດມີຄວາມເຫັນດີເຫັນພ້ອມ ແລະໜັ້ ນໃຈຕໍ່ບຸກຄົນ ຫຼືສິ່ງເຫຼົ່າ ນັ້ນ ແລ້ວເກີດພຶດຕິກຳໃດໜຶ່ ງອອກມາເພື່ອສະໜອງຕອບ. ຄວາມເຊື່ອເລື່ອງລາງ ໝາຍ

ເຖິງສິນ ຍານທີ່ປາກົດໃຫ້ເຫັນເປັນການບອກເຫດຮ້າຍ ຫຼື ດີ ລາວງໜ້າ. ຫຸມພັນ ຮັດຕະນະວົງ ທີ່ວ່າຊາວລາວໂດຍທົ່ວ ໄປພາກັນຖືເຫດລາງຕ່າງໆຫຼາຍຢ່າງ ເຂົາເຈົ້າເຊື່ອວ່າຊີວິດ ຮ້າຍ ຫຼື ດີໂຊກລາບ ແລະ ເຄາະກຳຂອງຄົນເຮົາພົວພັນກັບ ພະລັງເລິກລັບຂອງທຳມະຊາດ.

ມີຮິດຄອງປະເພນີ ມໍ່ຜີ, ພິທິກຳປົງສິບ, ສູ່ຂ້ວນ, ສິ່ງ ທີ່ບໍ່ຄວນປະພຶດ, ຖ້ານຢູ່ຂອງຜີຕາມລະບົບຕະກູນ ການສິ່ງ ຜີແບ່ງອອກເປັນ 3 ຖ້ານຄື ສິ່ງຮອດດ້າດອຍ, ສິ່ງຮອດ ລຽບປານນ້ອຍ, ສິ່ງເມືອລຽນປານຫຼວງ. ເຊິ່ງມັນສອດຄ່ອ ກັບທິດສະດີຂອງ ທອງຄຳ ອ່ອນມະນີສອນ (2008) ຮິດ ໝາຍເຖິງກິດລະບຽບ, ຈາຮິດປະເພນີ, ສິ່ງທີ່ປະພຶດ ປະຕິບັດ ມາເປັນເວລານານ. ປະເພນີ ໝາຍເຖິງທຳນຽມ, ຮິດຄອງ, ແບບແຜນ, ລະບຽບທີ່ຖື ແລະປະຕິບັດສືບຕໍ່ກັນ ມາຊ້ານານ. ຫຸມ ພັນ ຮັດຕະນະວົງ (2008) ຮິດ ແມ່ນທຳ ນຽມປະເພນີແບບແຜນ ກິດປະພຶດປະຕິບັດອັນຈົບງາມ.

ການດຳລົງຊີວິດ ມີການຕັ້ງບ້ານຢູ່ທົ່ງພຽງແຄມນ້ຳ, ອາໄສທົ່ງພຽງເປັນບ່ອນທຳມາຫາກິນ, ຕ່ຳຜ້າແຜ່ນແພ, ມີນ້ຳສ້າງ. ເຮືອນມີລັກສະນະຍົກຢອງຫິນ, ຝັງເສົາໄມ້ແກ່ນ ແບບໜັ້ນຄົງ, ຫຼັງ ຄາມຸງດ້ວຍໃບຫຍ້າ, ພື້ນບູດ້ວຍແປ້ນ, ຟາກໄມ້, ປ້ອງຝາອ້ອມດ້ວຍແປ້ນ ຫຼືໄມ້ປ່ອງ, ມີກວ້ານ, ມີ ຊານ, ມີຂັ້ນໄດ, ມີຜາມໄດ. ເຮືອນເປັນຫ້ອງໂຖງບໍ່ຂັ້ນ ສ້ວມນອນ, ມີກະລໍ່ຫ້ອງ, ມີຫ້ອງຜີມິດ, ມີຂ່າໄຟ, ມີຖ້ານ ແຮ້ງ, ມີຄົກຕຳເຂົ້າ, ມີບ່ອນແຫຼ່ງງົວ, ຄວາຍ, ຄອກເປັດ- ໄກ່, ກອງຟິນ, ຕັ້ງເລົ້າເຂົ້າຕິດກັບປາຍຊານ. ດຳລົງຊີວິດຢູ່ ຮ່ວມກັນເປັນຄອບຄົວໃຫຍ່, ມີຄວາມສາມັກຄີຊ່ວຍເຫຼືອ ກັນ, ມີຈິດໃຈເອື້ອເພື່ອເຜື່ອແຜ່, ເຄົາລົບຜູ້ໃຫຍ່, ແຕ່ລະ ເຮືອນມີເຫຼົ້າໄວ້ຮັບແຂກ, ໃຊ້ເຫຼົ້າເຂົ້າໃນພິທິກຳຕ່າງໆຂອງ ເຜົ່າ ເຊິ່ງມັນສອດຄ່ອກັບທິດສະດີຂອງ ທອງຄຳ ອ່ອນມະນີ ສອນ (2008) ວິຖີຊີວິດ ໝາຍເຖິງທາງດຳເນີນຊີວິດ.

ຮິດ ໝາຍເຖິງກິດລະບຽບ, ຈາຮິດປະເພນີ, ສິ່ງທີ່ປະພຶດ ປະຕິບັດມາເປັນເວລານານ. ປະ ເພນີ ໝາຍເຖິງທຳນຽມ, ຮິດຄອງ, ແບບແຜນ, ລະບຽບທີ່ຖື ແລະປະຕິບັດສືບຕໍ່ກັນ ມາຊ້ານານ ສອດຄ່ອກັບບົດຄົ້ນຄວ້າຂອງ ບົວໄລ ພັງ ແສງຄຳ (2015) ສຶກສາຕົວລະຄອນ “ຜີ” ໃນນິ ທານ ພື້ນເມືອງລາວ ຜົນການສຶກສາພົບວ່າຕົວລະຄອນຜີມີ ຜີບ້ານຜີເຮືອນຜີເມືອງ, ຜີປ່າ, ຜີ ແຖນ, ຜີເງືອກ ຜີມີພິດຕິ ກຳສະແດງອອກ 2 ດ້ານຄື ດ້ານດີ ແລະດ້ານຮ້າຍ. ລັດດາ ພອນ ຢ່າງ (2017) ສຶກສາຄວາມເຊື່ອຖືຜີຂອງຄົນລາວ

ຜ່ານວັນນະຄະດີລ້ານຊ້າງ ຜົນການສຶກສາພົບວ່າ ຜີ ມີ ຜີແຖນ, ຜີບັນພະບູລຸດ (ຜີດຳຜີຈາວ), ຜີພູຜີປ່າ, ຜີດິນ ຜີນ້ຳ (ຜີເງືອກ ຫຼື ຜີນາກ). ຄວາມເຊື່ອຜີຜ່ານຮູບແບບຂອງ ປະເພນີ, ການດຳລົງຊີວິດເຊັ່ນ ການເອີ້ນຂວັນເດັກນ້ອຍ, ການລ້ຽງຜີບັນພະບູລຸດ, ປະເພນີການສິ່ງສະການ.

5. ສະຫຼຸບ

ຮູບແບບການໃຊ້ຄຳໃນໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ຕາຍເຜົ່າ ໄທດຳມີຄຳຊ້າ 14 ຄຳ, ຄຳຊ້ອນ 49 ຄຳ ໃນນັ້ນຄຳຊ້ອນທີ່ ມີຄວາມໝາຍໃນທຳນອງດຽວກັນ ຢູ່ຮຽງກັນ 2 ຕົວ ມີ 6 ຄຳ; ມີສຽງພະຍັນ ຊະນະເກາະກ່າຍກັນຢູ່ຮຽງກັນ 2 ຕົວ ມີ 40 ຄຳ; ຢູ່ຮຽງກັນ 3 ຕົວ ມີ 2 ຄຳ; ຢູ່ຮຽງກັນ 4 ຕົວ ມີ 1 ຄຳ, ຄຳຮ່ວມຄວາມໝາຍ ມີ 119 ຄຳ, ຄຳຫຼາຍ ຄວາມໝາຍ ມີ 17 ຄຳ, ຄຳພາສາຖິ່ນ ມີ 286 ຄຳ ໃນນັ້ນ ມີຄຳສະເພາະທີ່ໃຊ້ໃນພິທິກຳ 67 ຄຳ, ຄຳກົງກັນຂ້າມ ມີ 35 ຄຳ, ຄຳແມ່ກຸ່ມ ມີ 12 ຄຳ; ຄຳລູກກຸ່ມ ມີ 87 ຄຳ.

ຄວາມເຊື່ອຂອງຊົນເຜົ່າໄທດຳຜ່ານບົດໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ ຜູ້ຕາຍເຜົ່າໄທດຳມີ ການໄປເກີດໃໝ່, ຜີເຮືອນ, ຜີເຜົ່າທ່ານ້ຳ , ຜີເຜົ່າປະຕູເຂົ້າເມືອງຜີ, ຜີແມ່ເບົ້າ, ຜີຍູບ, ຜີແຖນ, ເງືອກ , ຂວັນຂອງຄົນເຮົາມີ ຂ້ວນກົກ ແລະຂ້ວນປາຍ, ເລື່ອງ ເຫດລາງ.

ຮິດຄອງປະເພນີຂອງເຜົ່າໄທດຳຜ່ານໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ ຕາຍເຜົ່າໄທດຳມີການມໍ່ຜີ, ພິທິກຳການປົງສິບ, ສູ່ຂ້ວນ, ສິ່ງ ທີ່ບໍ່ຄວນປະພຶດ, ຖ້ານຢູ່ຂອງຜີຕາມລະບົບຕະກູນ ການສິ່ງ ຜີແບ່ງອອກເປັນ 3 ຖ້ານ ຄື: ສິ່ງຮອດດ້າດອຍ, ສິ່ງຮອດ ລຽນປານນ້ອຍ, ສິ່ງເມືອລຽນປານຫຼວງ.

ການດຳລົງຊີວິດຂອງເຜົ່າໄທດຳຜ່ານໄສ້ສິ່ງທາງໃຫ້ຜູ້ ຕາຍເຜົ່າໄທດຳ ມີການຕັ້ງບ້ານຢູ່ທົ່ງ ພຽງແຄມນ້ຳອາໄສ ທົ່ງພຽງເປັນບ່ອນທຳມາຫາກິນ, ຕ່ຳຜ້າແຜ່ນແພ, ມີນ້ຳສ້າງ. ເຮືອນມີລັກສະ ນະຍົກຢອງຫິນ, ຝັງເສົາໄມ້ແກ່ນແບບໜັ້ນ ຄົງ, ຫຼັງຄາມຸງດ້ວຍໃບຫຍ້າ, ພື້ນບູດ້ວຍແປ້ນ ຫຼືຟາກໄມ້ ປ້ອງຝາອ້ອມດ້ວຍແປ້ນ ຫຼືໄມ້ປ່ອງ, ມີກວ້ານ, ມີຊານ, ມີ ຂັ້ນໄດ, ເຮືອນເປັນຫ້ອງໂຖງບໍ່ຂັ້ນສ້ວມນອນ, ມີກະລໍ່ຫ້ອງ , ມີຫ້ອງຜີມິດ, ມີຂ່າໄຟ, ມີຖ້ານແຮ້ງ, ມີຄົກຕຳເຂົ້າ, ຕີນ ເສົາເຮືອນມີບ່ອນແຫຼ່ງງົວ, ຄວາຍ, ຄອກເປັດ-ໄກ່, ກອງ ຟິນ, ຕັ້ງເລົ້າເຂົ້າຕິດກັບປາຍຊານ. ດຳລົງຊີວິດຢູ່ຮ່ວມກັນ ເປັນຄອບຄົວໃຫຍ່, ມີຄວາມສາມັກຄີຊ່ວຍກັນ, ມີຈິດໃຈ ເອື້ອເພື່ອເຜື່ອແຜ່, ເຄົາລົບຜູ້ໃຫຍ່, ແຕ່ລະເຮືອນມີເຫຼົ້າໄວ້ ຮັບແຂກ ແລະໃຊ້ເຫຼົ້າເຂົ້າໃນພິທິກຳຕ່າງໆຂອງເຜົ່າ.

พะนิดา เข็นสมุทร. (2524). คำและความหมายใน
ภาษาลาวโโขง, (วิทยานิพนธ์ มหาวิทยาลัย
ศิลปากร).

เรืองเดช ปันเขื่อนขัฒย์. (2541). ภาษาคาสตร์
ภาษาไทย สถาบันวิจัยภาษา และวัฒนธรรมเพื่อ
พัฒนาชนบท, มหาวิทยาลัยมหิดล, พิมพ์ที่ พ
มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

วรรณช ประพิน. (2539). การศึกษาเปรียบเทียบ
คำศัพท์ภาษาลาวโโขง ในจังหวัดนครปฐม
ราชบุรี และ เพชรบุรี, (วิทยานิพนธ์
มหาวิทยาลัยศิลปากร)

ศิริพร ปัญญาเมธิกุล. (2550). เอกสารประกอบการ
สอน ภาษ 314 กานศึกษาความหมาย,
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

สมทรง บุรุษพัฒน์. (2561). หลากหลายสำเนียงไทดำ
ในอุษาคเนย์, (งานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล).

สุธี จันทศรี และ สมทรง บุรุษพัฒน์ 2561 สืบอัต
ลักษณ์ไทดำสืบสำเนียงดนตรี, (งานวิจัย
มหาวิทยาลัยมหิดล).

สุรียา รัตนกุล. (2555). อรรถศาสตร์เบื้องต้น,
มหาวิทยาลัยมหิดล.

โสภิตา ถาวร และ สมทรง บุรุษพัฒน์ 2561 ถ้อย
สำเนียงไทดำในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้,
(งานวิจัย มหาวิทยาลัยมหิดล).

อรรถสิทธิ์ บุญสวัสดิ์ และ สมทรง บุรุษพัฒน์.
(2561). มอญไทดำผ่านคำเรียกญาติ, (งานวิจัย
มหาวิทยาลัยมหิดล).